

Ливдар М.В.

к.е.н., доцент

Куш С.М.

студент-магістр

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Транснаціональні корпорації є міжнародними за характером своєї діяльності, тому, що вони володіють або контролюють виробництво продукції (послуг) поза межами країни в якій базуються, різних країнах світу, розташовуючи там свої філії, що функціонують відповідно до глобальної стратегії материнської компанії.

Сфера діяльності ТНК розповсюджується майже на всі держави світу та види економічної діяльності, то стабільний розвиток окремої країни в сучасних умовах глобалізації є не можливий на думку багатьох вчених без взаємодії з цими компаніями [2].

Для України залучення прямих іноземних інвестицій через транснаціоналізацію є дуже потрібним, через те, що дозволяє вирішувати питання конкурентоспроможності вітчизняної економіки, розвитку ринку праці та підвищення життєвого рівня населення. Проте досягнення поставлених завдань можливе лише у випадку одночасного створення сприятливих умов для ТНК та захисті національних інтересів України.

ТНК здійснюють свою діяльність, ґрунтуючись на кількох важливих принципах:

- Здійснення прямих іноземних інвестицій з метою створення виробничих потужностей за кордоном.

- Використання різних форм міжнародного поділу праці (предметна, подетальна, технологічна спеціалізація), яка дозволяє розміщувати різні ланки виробничого процесу у різних країнах світу.

- Розробка, передача та використання передової технології у рамках замкнутої корпоративної структури, що дозволяє максимально ефективно використовувати витрати на дослідження і розробки.

- Внутрішньокорпоративна торгівля, яка здійснюється між окремими підрозділами ТНК із застосуванням трансфертних цін. Трансфертні ціни встановлюються ТНК на рівні, що істотно відрізняється від ринкових цін, тобто є значно більшим або меншим за ціни на ті самі товари на світовому ринку.

- Глобальний підхід до управління — оптимізація діяльності корпорації у цілому, а не окремих її складових. Цей принцип означає необхідність субсидувати розвиток окремих підрозділів з метою досягнення максимального прибутку у довгостроковому періоді [1].

Всі з 500 найбільших ТНК США має в середньому підприємства 11 галузей, а найбільш могутні охоплюють по 30-50 галузей. Такі дані свідчать про позитивну сторону ТНК, оскільки багатогалузеві підприємства є рушієм для покращення багатьох чинників вітчизняних підприємств [4].

Розвиток іноземного інвестування в Україні розпочався одночасно з отриманням незалежності нашої країни у 1991 р., коли економіка країни стала відкритою для іноземних інвесторів. Цей період характеризується хаотичним створенням спільних підприємств без чіткого визначення їхніх прав та відповідальності, через повну відсутність нормативно-правової бази. Спільні підприємства створювалися тільки на підставі взаємної довіри між партнерами і, як правило, користувалися іноземними партнерами для просування своєї продукції на ринок України або для доступу до її дешевих сировинних ресурсів. З розробкою та створенням правового поля для іноземного інвестування та початком процесів приватизації розпочалася друга, якісно нова стадія іноземного інвестування [3]. У цей період свої інтереси до ринку України проявляють і вже працюють досить потужні всесвітньо відомі ТНК – Nestle, Procter&Gambel, Coca-Cola, Samsung, LG, British American Tobacco та ін.

Отже, позитивними наслідками транснаціоналізації економіки полягають насамперед в отриманні доступу до додаткових джерел фінансового капіталу, нових технологій та потенціалу інновацій, у використанні сучасного організаційно-управлінського досвіду в кваліфікованості працівників. Також у стимулюванні створення і виходу на зовнішній ринок національної високотехнологічної продукції, для якої орієнтиром є продукція іноземних філій вже адаптована до потреб світового ринку. Варто зазначити, що транснаціоналізація економіки також збільшує ВВП, податкові надходження, значне збільшення робочих місць.

До негативних наслідків належить те, що діяльність і цілі які ставлять перед собою ТНК є протилежними до національних інтересів держави, вітчизняна продукція в багатьох випадках не здатна конкурувати з корпораціями, а це тягне за собою деякий занепад і розвиток підприємництва в державі. Ще одним вагомим фактором є те, що українські споживачі фактично субсидують виробництво тих країн звідки походять ТНК.

З одного боку, прихід ТНК в національну економіку - це позитивний чинник для вітчизняної економіки, оскільки корпорації показують досить високу продуктивність праці і капіталу, «приводять» у країну нові технології і не тільки. Але з іншої сторони - транснаціональні корпорації абсолютно байдужі до української економіки в цілому, тому що орієнтуються на включення лише високоприбуткових сегментів української економіки в систему міжнародного поділу праці. А саме такий підхід загрожує депресією менш прибутковим галузям економіки.

1. Карпенко В.Г. *Фінансові механізми транснаціональних корпорацій у системі сучасної світової економіки*// Карпенко В.Г / *Наукові праці НДФІ – 2013. №1(46) – С.42*

2. Рокоча В. *Транснаціональні корпорації : навчальний посібник / В.Рокоча, О.Плотніков, В. Новицький та ін. – К.: Таксон, 2001. – 304 с.*

3. Сорока І.Б. *Транснаціональні корпорації та їхня роль у процесі активізації у процесі міжнародної інтеграції.*// Сорока І.Б / *Актуальні проблеми економіки -2009.№ 9(99) - С.35*

4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.uaeconomic.com/ulens-911-1.html>

Лісович Т.Ю.

асистент

Олексів І.Б.

д.е.н., професор

Національний університет «Львівська політехніка»

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ПЛАНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Проблеми пов'язані з плануванням та оцінюванням організаційних змін на підприємствах на сьогоднішній день є мало досліджуваною тематикою. Здебільшого з проблемами при плануванні організаційних змін зустрічаються агенти змін та менеджери компаній, а тому така інформація є мало висвітленою в науковій літературі. Щодо проблем з оцінюванням змін на підприємствах ситуація є досить схожою.

На нашу думку проблеми, що виникають при плануванні організаційних змін можуть пізніше впливати на проблемність їх оцінювання. В загальному розумінні проблеми планування організаційних змін тісно переплітаються з проблемами, що виникають під час інших видів планування на підприємстві (фінансове, структурне та інші).

З особливих проблем при плануванні організаційних змін на машинобудівних підприємствах можна виділити наступні: невдалий вибір проміжних завдань планування, хибне бачення кінцевого результату запланованих організаційних змін, низький рівень усвідомленості у необхідності впровадження змін, невдалий вибір методів планування змін, недостовірні інформація щодо готовності персоналу організації сприймати чи втілювати процес змін, відсутність чіткої ієрархії на підприємстві (розподіл повноважень та